

PHARE – TA TO DDR

SUB-REGIONALNI PROJEKT NA PODROČJU ZMANJŠEVANJA ŠKODE

PHARE PROGRAMI NA PODROČJU DROG

Projekt »Tehnična pomoč pri programih zmanjševanja škode« je del obsežnejšega programa pomoči z naslovom »Boj proti drogam«, ki ga je podprla Evropska komisija. Program se je pričel izvajati januarja 1998, s ciljem krepitve strategij zmanjševanja povpraševanja po drogah v 13 državah partnericah programa Phare. Ta projekt naj bi vključenim državam pomagal pri pripravi, razvoju in izvajanju ustrezne politike, strategije in praktičnih programov na področju zmanjševanja povpraševanja po drogah in pri usklajevanju s prevladujočimi politikami do drog držav Evropske Unije. Usklajevanje politik do drog pa ne pomeni nekakšnega kopiranja programov držav EU. Dobra politika do drog neke države še ne pomeni enakih rezultatov v drugi državi. Obstajajo namreč različna epidemiološka dejstva v različnih evropskih deželah. Osnovni cilj programa Phare je pomoč Evropske Unije državam v tranziciji v procesu približevanja integraciji. Ostali cilji so: razvijanje preventivnih programov in programov zmanjševanja škode, spodbujanje regionalnega in evropskega sodelovanja in izmenjava izkušenj. Projekt bo trajal 22 mesecev, z možnostjo podaljšanja.

V Konzorciju, ki je program pripravil in ga strokovno spremlja, so naslednje institucije: Evropski center za socialno politiko in raziskave na Dunaju, Varšavski Institut za psihiatrijo in nevrologijo in Jelinekov institut v Amsterdamu. Kot pridružena organizacija Konzorcija sodeluje še Bolgarski center za zasvojenosti.

CILJI PROJEKTA

»TEHNIČNA POMOČ PRI PROGRAMIH ZMANJŠEVANJA POVPRASEVANJA«

Neposredni cilji tega projekta so trije:

Razvijanje mrež izvajalcev. Prvi cilj projekta TA to DDR je krepitev mrež izvajalcev programov zmanjševanja povpraševanja po drogah na vseh nivojih. To pomeni praktično oblikovanje in ohranjanje formalnih odnosov med institucijami in že oblikovanimi mrežami na eni strani in mrež različnih strokovnjakov na drugi strani.

Razvoj strateškega planiranja na področju zmanjševanja povpraševanja po drogah. Drugi cilj je krepiti zbiranje in oblikovanje politično uporabnih priporočil in informacij s tega področja v predzdruženih prizadevanjih držav kandidatke za EU.

Celosten razvoj dejavnosti. Ta cilj se nanaša zlasti na različne programe usposabljanja na vseh nivojih in v vseh programih. Ocenjujemo, da bo več kot 150 ljudi v Sloveniji na tak ali drugačen način razširilo vednosti s tega področja.

Da bi dosegli vse zastavljene cilje, je nujno aktivno sodelovanje vseh ključnih akterjev oblikovanja politike do drog na nivoju Evrope, regij in posameznih držav. Štirje programski sklopi so bili ponujeni državam v programu Phare: Preventivni programi v skupnosti, Zmanjševanje škode, Zunajzdravstvene oblike pomoči in Inovativne izobraževalne metode na področju zmanjševanja povpraševanja.

Slovenija sodeluje samo v prvih dveh tematskih sklopih.

SUBREGIONALNI PROJEKT NA PODROČJU ZMANJŠEVANJA ŠKODE

Tri države so izrazile interes za sodelovanje v tem projektu: Češka, Makedonija in Slovenija. Te tri države so identificirale »problematično uživanja drog« kot možnost za sodelovanje in skupno iskanje rešitev.

Program, področja in faze dela smo razvili po metodi CNRP (Ciljno naravnano načrtovanje projektov). Na tem programu smo predstavniki teh držav intenzivno delali osem dni. Končni rezultat je časovno, vsebinsko in finančno precizno strukturiran *Strateški in operativni načrt*.

V procesu priprave tega programa in pozneje v procesu sodelovanja in spremljanja razvoja dela je v Sloveniji sodelovalo veliko sodelavcev iz najrazličnejših organizacij in institucij: univerz, sociale, zdravstva, šolstva, pravosodja, lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij.

Pri pripravi končnega Strateškega in operativnega načrta je bilo formuliranih več možnih ciljev, ki bi jih lahko s tem projektom dosegli:

- raziskovanje (z raziskovanjem želimo doseči boljši uvid v potrebe uživalcev drog z vidika zmanjševanja škode),
- usposabljanje (povečati in izboljšati želimo znanja in veščine med različnimi ciljnim skupinami),
- politična podpora (doseči želimo širšo skupnostno in politično podporo programom zmanjševanja škode),
- dokumentacija (z zbranimi naslovi člankov, knjig, raziskav, standardov ipd. želimo utemeljiti smotrnost in uporabnost programov zmanjševanja škode).

Na podlagi aktivnosti, ki izhajajo iz omenjenih ciljev, želi projekt prispevati k:

- povečanju vključenosti nevladnih organizacij na področju zmanjševanja škode,
- mrežnemu povezovanju izvajalcev na državnem in širšem regionalnem nivoju,
- povečanju števila nevladnih organizacij,
- izdelavi uporabnih orodij za monitoring in evalvacijo.

Glavni cilj projekta je prispevati k razvoju različnih programov zmanjševanja

škode in k politični podpori zanje.

Namen projekta je izboljšati procese zbiranja podatkov, raziskovanja, usposabljanja in politične podpore v programih zmanjševanja škode.

KONKRETNE DEJAVNOSTI

Različne aktivnosti na področju zbiranja podatkov (dokumentacije), raziskovanja, izobraževanja in politične podpore potekajo že nekaj mesecev.

Z zbiranjem podatkov želimo oblikovati temelje za strateško načrtovanje programov zmanjševanja škode. Podatke zbiramo na treh področjih:

- pregled, analiza in izbor uporabnih gradiv, literature s področja zmanjševanja škode,
- izbor in analiza mednarodnih študij o »cost benefit« in »cost effectiveness«,
- zbiranje obstoječih standardov dela na področju zmanjševanja škode.

Raziskava nam bo omogočila vpogled v rizično vedenje uživalcev drog in v dejanske potrebe ciljnih skupin po programih zmanjševanja škode.

Z izobraževanjem želimo izboljšati in povečati veščine in znanja o prijemih zmanjševanja škode različnih profesionalnih skupin in služb. V različne programe usposabljanja želimo zajeti zlasti uživalce drog, delavce in prostovoljce v nizkopražnih programih, socialne delavce, delavce v zaporih, vzgojnih zavodih.

S »politično podporo« imenujemo dejavnosti, ki bi pripomogle h kreitvi pristopov zmanjševanja škode. To želimo doseči skozi srečanja (posvete) z odločujočimi akterji na področju kreiranja politike do drog. Na teh srečanjih bodo predstavljeni rezultati vseh štirih stebrov, ki sestavljajo projekt. Podatki bodo na voljo tudi medijem.

DOSEDANJI REZULTATI

Poleg rednih aktivnosti, ki potekajo vzporedno (zbiranje podatkov, raziskava, priprava programa izobraževanja za različne ciljne skupine), smo novembra 1998 v Porto

rožu organizirali seminar na temo »Programi zmanjševanja škode v zaporih«. Posvet je bil regionalen. Udeležilo se ga je nad sedemdeset strokovnjakov iz osemnajstih držav. To priložnost smo izkoristili za temeljito predstavitev našega kazenskega in zaporniškega sistema.

INFORMACIJSKO DOKUMENTACIJSKI CENTER

Interes projekta Phare TA to DDR je, da bi se tudi po izteku programa in s tem financiranja določene dejavnosti nadaljevale. V ta namen je predvidena ustanovitev Informacijsko dokumentacijskega centra. Sprva naj bi bili le štirje tovrstni centri za vse sodelujoče države. Po številnih diskusijah in argumentacijah pa je bila sprejeta odločitev o formiranju teh centrov v vseh državah, ki sodelujejo v programu. V Sloveniji bo deloval v okviru Urada za droge.

PROGRAM CATCHING UP

Slovenija sodeluje (poleg v že omenjenih programih) še v programu, ki se imenuje *Catching up* in je namenjen pomoči novo sprejetim državam v program Phare. Slovenija pomaga BiH in Makedoniji.

SKLEP

Naše sodelovanje v programu »Tehnična pomoč pri programih zmanjševanja škode« je izredno pomembno iz več razlogov. Prvič, socialno varstvo se je skozi različna področja tega programa pričelo aktivneje vključevati v reševanje problematik, ki izhajajo iz uživanja nelegalnih drog. Visoka šola za socialno delo kot akumulator znanj s tega področja in Socialna zbornica Slovenije kot strokovno združenje na področju socialnega varstva sta nosilni instituciji projekta. Hkrati pomeni to sodelovanje tudi preverjanje prepletenosti koncepta zmanjševanja škode z načeli, metodami in oblikami socialnega dela.

Drugič, pomeni aktivno sodelovanje nevladnih organizacij, ki delujejo na področju

uživanja drog. S tem se krepi vloga in pomen tega premalo cenjenega sektorja v družbi.

In ne nazadnje, sodelovanje v mednarodnem projektu je izvrsten način, kako ne samo prilagoditi oblike našega delovanja standardom in merilom Evropske Unije, temveč tudi predstaviti kvalitetne programe in ideje, ki so plod našega znanja, drugim deželam.

Jože Hren